

Svenskar och svenskbygder i Förenta Staterna.

Av Professor Helge Nelson.

Den svenska stammen i För. Staterna utgjordes år 1920 av 626,000 personer, som blivit födda i Sverige. Därjämte kunde räknas ytterligare 600,000, vilka fötts i U. S. A., men vilkas båda föräldrar varit svenskar. Det finnes ytterligare något hundratusental med svenskt blod i ådrorna, men de äro amerikaniserade för länge sedan. Även den andra generationen är i stort sett amerikaniserad. De, som ej förlorat sambandet och samkänslan med det gamla moderlandet och känna sig som svenskar, äro framför allt de i Sverige födda, såvida de ej i allt för unga år lämnat vårt land, då även de helt höra Amerika till.

Å andra sidan finnas vissa svenskbygder i Amerika, där svenskt språk, svensk gudstjänst, svensk söndagsskola och svensk »sommarskola» levt ner i andra, tredje och t. o. m. fjärde generationen. De ha funnits och finnas framför allt, där svensken tagit nyodlarens möda, vandrat ut i grupper och tagit upp nytt land, där man utan intrång av engelsktalande grannar kunnat plantera om Sverige i Amerika. Det gäller framför allt i de områden av För. Staterna, som ligga från Michigan i öster till Klippiga bergen i väster, från Kansas sydgräns i söder, till gränsen mot Canada i norr. Här i ett område, som i nordost är skogigt, sjörikt och kuperat — ett stycke svensk natur — men åt söder och väster utgör en allt mer utpräglad prärie, ha svenskar sedan 1840-talet, då allt ännu var vildmark eller föga omvandlat av pioniärkulturen, fläcktals bildat små kolonier, som med svensk anda kunnat leva tills nu. Där kan man här och var vandra några svenska mil och finna svensk farmarebygd, svenska småstäder, svenska kyrkor. 60,000 farmer i U. S. A. ägas av i Sverige födda; säkert ännu flera av avkomlingar till svenskar. 17,000 farmer ägas i Minnesota av svenskfödda, säkert mer än dubbla av svensk stam. Ensamt emigrerade svenskar äga där en åkerareal, stor som en sjättedel av Sveriges. Men det blir dock ej mer än ett par procent av U. S. A:s över 6 milj. farmer, även om vi lägga till i För. Staterna födda farmare av svensk stam. Det blir kanske 20 % av Minnesotas, men det senare är ett enastående högt tal. Det är dessa lantmannabygder, som främst hållit svenskt språk uppe och därmed bevarat mest av svensk nationalitet och svenskt lynne. Dessa bygder äro i regel ganska gamla kolonisationsområden, ehuru de fingo tillskott under 1880- och 1890-talets väldiga emigrationsvåg av svenska lantmän och svensk lantbefolkning. Men i våra dagar få dessa bygder ej någon väsentlig tillökning från Sverige; de ha för länge sedan uppodlats och

äga ej något oröjt land att erbjuda emigranten. Deras egen ungdom går till städerna. Så äro även dessa gamla svenskbygder underkastade amerikaniseringsprocessen, sådan den genom skolan och miljön arbetar på att göra våra svenskar till U. S. A:are, till »amerikaner».

Antalet i Sverige födda svenskar i Förenta Staterna och deras procenttal i förhållande till hela folkmängden utgjorde:

	Inv. i U. S. A. i miljoner	Därav i Sverige födda Antal	Promille
1850	23,19	3,559	0,15
1880	50,56	194,337	3,87
1900	76,30	574,625	7,53
1920	105,71	625,585	5,96

De svenskfödda utgöra ungefär jämnt 0,6 % av Förenta Staternas befolkning. För tjugoo år sedan utgjorde de 0,75 %. Högre har deras antal aldrig stått. Även inom en dylik relativt liten del av ett folk kan nationalmedvetandet leva rikt. Men ur synpunkten av svenskhetens bevarande har situationen onekligen försämrats ej blott på grund av de invandrade svenskarnas allt starkare dragning till städerna.

Emigrationen har ändrat karaktär; det är ej endast jordbrukaren med eller utan jord utan i lika hög grad industriarbetaren som utvandrar. Och det är ingalunda landsbygden i det fjärran landet som lockar. Av de 626,000 svenskfödda i U. S. A. — de som framför allt således representera de sista årtiondenas emigration — är det endast 37 % som gått till landet. De 63 procenten sitta i jättenationens stora städer: 59,000 svenskfödda i Chicago, 34,000 i Newyork, 26,000 i Minneapolis, 12,000 i och vid Boston, 10,000 i Seattle o. s. v. Men i städerna drunknar svensken. Där blir hans sammanslutning med landsmännen mindre och isoleringen från andra folkgrupper omöjliggöres; där träder den intensiva materiella kulturen honom övermäktig till mötes, och hans amerikanisering är snabbt gjord. Men i städerna i nordöst stå svenskarna i livligaste förbindelse med moderlandet; där fastnar också lätt emigranten, som söker sig in till städernas industrier, och därför kan genom det tillskottet svenskt språk och kultur fortleva mer livskraftigt än man a priori skulle vänta.

Kartbilagan ger en god överblick över svenskarnas fördelning och tabellen fullständigare densamma. Påfallande är huru svenskarna koncentrerats till U. S. A:s norra del — det är klimatet, som lägger hinder i vägen för en större bosättning söder om Kansas breddgrad. Endast Stillahavskusten och mellersta Texas ha att uppvisa några större svenska kolonier söder härom.

Alltjämt äro de norra centralstaterna på ömse sidor om Mississippi och Missouri svenskarnas egentliga hemvist. Där bo över hälften av alla svenskfödda eller över 350,000, varav

nära tredjedelen i Minnesota och ej mycket mindre i Illinois, där dock Chicago som nämnt slukat de flesta, medan Minnesota hyser de största svenska farmareområdena i Amerika. 10 % av alla farmer där ägas av svenskfödda och troligen dubbla antalet av avkomlingar till svenskar. Då förstär man vilken betydelse svensken haft som nyröjare och odlingspioniär i denna del av För. Staterna.

Nya Englandsstaterna i öster och Newyork med omgivning hade tidigt dragit till sig svenska invandrare. Worcester's stål-fabriker och Broctons skofabriker i Massachussetts ha talrika svenska ingenjörer, fabriksledare och massor av svenska arbetare. I närheten av Eriesjön i staten Newyork ligger en av de mest svenska städerna i Amerika, Jamestown, en stad på bortåt 50,000 inv., varav nära hälften är av svensk stam. Därifrån söderut sträcker sig en nu redan två mansåldrar gammal svensk bygd inom norra Pennsylvanien. Det är förstäeligt att svenska ingenjörer och gruvarbetare sökt sysselsättning i Pennsylvaniens gruvor och järnverkstäder. Man träffar många landsmän i Pittsburgstrakten.

Colorados, Utahs och övriga klippbergsstaters bergverk och odlingsoaser ha lockat en del svenskar, men i senare tid har Stillahavskusten med sitt milda klimat, sin väldiga skogsindustri, sin fruktodling och sitt fiske varit ett omtyckt emigrationsföremål. Den täta anhopningen av svenskar kring Puget Sound i nordväst, där Seattle har 10,000 svenskfödda, beror således till väsentlig del på skogsindustrien, medan många svenskar i Californien sysselsättas i skilda yrken, ej minst som farmare.

De gamla svenskbygderna i de centrala delarna av U. S. A. få som nämnt numera ej stort tillskott av svenskar; den nutida emigrationen går till städerna, där svensken »drunknar», där svensk nationalitet ej lika lätt kan upprätthållas som på landet.

Enbart i denna emigrationens förändrade karaktär måste ligga en ökad svårighet att upprätthålla svensk kultur och vi hemmasvenskar ha näppeligen i allmänhet den riktiga uppfattningen om de svårigheter, som den lilla svenskfödda befolkningen där har att bevara det svenska kulturarvet.

De viktigaste orsakerna till att amerikaniseringsprocessen går så raskt, som förhållandet är, ligga såväl i en stor, ekonomiskt rik nations förmåga att assimilera som i svenskens eget kynne.

Det är ganska naturligt att medlemskapet i en stor nation övervärderas i svenskens ögon. Förenata Staternas institutioner äro svensken ej helt främmande, då de till väsentlig del uppbäras av folk med samma raskaraktär. Språket är relativt lättlärt för honom. Svensken är fysiskt stark och han är indi-

vidualistiskt lagd, egenskaper som bidraga till att han kunnat gå ensam som pionjär och nybyggare, men som också ej tvingat honom att hänga fast vid landsmän såsom fallet är med italiener, judar o. a. Därigenom har han ofta snabbt amerikanserats, desto mer som svenskens nationalitetskänsla är ganska svag och som individualismens baksida följt bristande sammanhållning, även där han flockats med landsmän.

Så får ej heller glömmas, att arbetet och framgången binder honom med starka band vid det nya fäderneslandet, där han gjort sin livs insats och skapat sig bärgning. Gifter han sig, och barnen börja växa upp, bli banden oslitliga; barnen känna sig som amerikanare, och engelskan blir det naturliga umgängespråket mellan föräldrar och barn. I äldre tid voro frikyrkorna — främst bland dem Augustanasynoden — med sitt svenska gudstjänstspråk en kraft, som höllo svenskt språk och samkänslan med svensk kultur uppe och de göra det än, men prästerna måste för att kunna få grepp om ungdomen alltmer övergå till engelska som gudstjänstspråk. De nutida immigranterna äro ej heller så kyrkliga av sig som de äldre, och därigenom minskas också anledningen att bibehålla svenska språket. De svenska skolor, som med beundransvärd uppoffring grundats och uppehållits av de svenska immigranterna och av vilka flera såsom Augustanasynodens prästseminarium och skola i Rock Island och Bethany College i Lindsborg (Kansas) ha en god klang även utanför svenskbygderna, ha utträttat ett vackert kulturarbete. Bland deras lärare finnas många, vilka med beundransvärt mod kämpat för att bevara de bästa sidorna i det svenska kulturarvet. Men dessa skolor vända sig även till icke-svenskarna, och undervisningen måste ske på engelska. Svenska läses blott som ett språk bland andra språk.

Vid sidan av den amerikanska folkskolan, där all undervisning måste ske på engelska, funnos och finnas än i svenskbygderna sommarskolor, där undervisning under sommarmånaderna lämnats i svenska och kristendom. Världskriget, som gav fart åt amerikaniseringsprocessen som aldrig förr, medförde en stor del av dessa skolors slopande, men de ha flerstädes återupptagits, ehuru dylika skolor, som pågå under barnens ferietid utom det ordinarie skolarbetet, givetvis äro svåra att uppehålla.

Känslan hos våra emigranter för det gamla fosterlandet och bandet mellan dem inbördes hålles nu uppe av den svensk-amerikanska pressens veckotidningar, av de svenska kyrkorna och föreningarna samt skolorna. Av ej ringa betydelse är det ökade handelsutbytet och de direkta ångbåtsförbindelserna mellan För. Staterna och Sverige. Det livliga andliga utbytet mellan Sverige och Amerika-svenskarna vore värt att på allt sätt befrämjas.

Det är givet att den svenska stammen en dag blir helt

uppslukad i det amerikanska folkhavet. Men det är av stor vikt, ej minst för den folkkaraktär, som skall växa fram ur den största folkblandning, som världen skådat, att de element, som utdanat densamma, känna sin styrka och sin egenart. Den insats, som svenskarna gjort inom Förenta Staternas gränser som nyröjare, som ingenjörer, som hantverkare, lärare och vetenskapsmän är så betydande, att den vittnar högt om goda ras-egenskaper. Vi svenskar här hemma ha all anledning att giva vårt erkännande härav och att genom livligt andligt och materiellt utbyte med våra landsmän därute stärka deras känsla att utgöra ett av de bästa elementen i den amerikanska folkras, som en gång kommer att utkristallisera sig. Därigenom stärka vi också deras vilja till framgång och deras vilja att bevara det bästa i svensk ras och svensk kultur.

Svenskar i Förenta Staterna 1920.

Nya England staterna:

Maine	2,026
New Hampshire	1,886
Vermont	1,123
Massachusetts	38,012
Rhode Island	6,542
Connecticut	17,697

Atlantiska mellanstaterna:

New York	53,025
New Jersey	10,675
Pennsylvanien	19,847

Nordöstra centralstaterna:

Ohio	7,266
Indiana	4,942
Illinois	105,577
Michigan	24,707
Wisconsin	22,896

Nordvästra centralstaterna:

Minnesota	112,117
Iowa	22,493
Missouri	4,741
Nord-Dakota	10,543
Syd-Dakota	8,573
Nebraska	18,821
Kansas	10,337

Atlantiska sydstaterna:

Delaware	316
Maryland	630
Columbia-distriktet	481
Virginia	664
Väst-Virginia	326
Nord-Carolina	170
Syd-Carolina	133
Georgien	299
Florida	1,399

Sydöstra centralstaterna:

Kentucky	214
Tennessee	305
Alabama	748
Mississippi	247

Sydvästra centralstaterna:

Arkansas	331
Louisiana	522
Oklahoma	931
Texas	4,536

Klippbergen-staterna:

Montana	7,179
Idaho	5,112
Wyoming	2,042
Colorado	10,112
Nya Mexico	310
Arizona	859
Utah	6,073
Nevada	545

Stilla havsstaterna:

Washington	34,793
Oregon	10,532
Californien	31,925

Sammanfattning:

Nya England-staterna ..	67,286
Mellanatlantiska staterna	83,547
Nordöstra centralstaterna	165,388
Nordvästra centralstat.	187,625
Atlantiska sydstaterna..	4,418
Sydöstra centralstaterna	1,514
Sydvästra centralstaterna	6,320
Klippbergen-staterna ...	32,232
Stilla Havsstaterna ...	77,250

I Sverige födda 625,580

SVENSKFÖDDA I FÖRENTA STATERNA ÅR 1920 av Prof. H. Nelson

